

Elaboració d'una proposta per a l'avantprojecte de llei contra el racisme a Catalunya

—
Títol de la proposta: replantejament del caràcter ambigu del “dret d’admissió” a l’oci nocturn

—
El Decret 200/1999 del 27 de juliol (DOGC 2942 – 30.7.1999), encarregat de reglamentar el dret d’admissió a establiments públics de caire recreatiu, conclou a l’article número 2 que el dret d’admissió correspon a “la facultat que tenen els titulars dels establiments públics i els organitzadors d’espectacles i d’activitats recreatives de determinar les condicions d’accés a aquests dins els límits legals que estableix aquest Decret”.¹

Amb tot, aquest “dret d’admissió” s’ha utilitzat de manera constant com una empara legal per justificar actituds discriminatòries. SOS Racisme, una associació creada al 1989 per treballar en la defensa dels drets humans des del plànol antiracista, va fer públic l’any 2018 que un 17% de les denúncies rebudes al Servei d’Atenció i Denúncia estaven relacionades amb transgressions envers el dret d’admissió a establiments d’oci nocturn. De manera similar, les xarxes socials s’han fet ressò, sobretot de la mà del jovent, de les contínues vulneracions de drets que es produeixen al món nocturn. Mitjançant les xarxes socials, especialment Twitter o Instagram, els usuaris exposen de manera pública experiències discriminatòries, tant pròpies com alienes, a la vegada que comparteixen amb els seus seguidors, titulars o notícies periodístiques que recullen situacions discriminatòries. Vegem alguns exemples recents:

“Un millar de joves ataquen la discoteca Waka Sabadell en protesta per incidents racistas”²

“La patronal de l’oci nocturn, La Fecasarm, va demanar ahir no criminalitzar el sector de l’oci nocturn arran de les denúncies de suposats casos de discriminació racial”³

“Una jove de 18 anys no va poder entrar a la discoteca perquè els porters li van dir que només podria accedir-hi *si es rebaixava dues tonalitats de pell*”.⁴

¹ Diputació de Barcelona. (1999). *Decret 200/1999, de 27 de juliol, pel qual es regula el dret d’admissió als establiments públics on es realitzen espectacles i activitats recreatives* [online] [Accés a 12 de març, 2022] Disponible a

<https://dibaaps.diba.cat/vnis/temp/CIDO_dogc_1999_07_19990730_DOGC_19990730_005_006.pdf>

² *Un millar de joves ataquen la discoteca Waka Sabadell en protesta per incidents racistas*. (2021). El Periódico. [online] [Accés a 12 de març, 2022] Disponible a

<<https://www.elperiodico.com/es/sociedad/20211205/jovenes-ataque-discoteca-waka-sabadell-12945580>>

³ *El sector de l’oci nocturn assegura que les denúncies de racisme que rep són falses*. Diari de Girona. (2021). [online] [Accés a 12 de març, 2022] Disponible a

<<https://www.diaridegirona.cat/comarques/2021/11/03/sector-l-oci-nocturn-assegura-59097847.html>>

⁴ Degà, A. (2021). *La xarxa s’omple de denúncies de racisme contra les discoteques*. El Món. [online] [Accés a 12 de març, 2022] Disponible a <<https://elmon.cat/societat/xarxa-denuncies-racisme-discoteques-324305/>>

El dret d'admissió comporta que, en el moment d'accedir al local, els treballadors tenen a la seva mà determinar quins individus podran entrar i quins no, una decisió presa a partir d'una sèrie de criteris tant econòmics com estètics o racials. El dret d'admissió és un component fonamental en el procés d'identificació i diferenciació entre aquells implicats en aquest joc de consum: “en la cultura de la noche no dejan de estar presentes las formas de dominación y de legitimación vigentes en la sociedad. Predomina la dinámica de la distinción, de la exclusión, de las jerarquías. Hay elecciones pero también restricciones: según la condición social se puede o no acceder a ciertos lugares. Se es elegido para ingresar o para ser excluido. Se puede elegir, pero dentro de una cierta gama. La cultura de la noche es etnocéntrica, clasista y, hasta podríamos decir, racista. Los jóvenes toman rápidamente conciencia de la restricción de sus posibilidades, de los mapas de la exclusión” (Margulis 1997: 7).

A partir de la lectura del Decret 200/1999 se'n pot arribar a concloure que el dret d'admissió estaria construït al voltant d'una dicotomia divisòria: els límits externs i els límits interns.

Els límits interns, quant al dret d'admissió es refereix, seria tot allò relacionat amb l'esfera dels principis morals recollit a la jurisdicció espanyola, com és el cas del respecte a la dignitat de les persones i els seus drets bàsics, concretament, aquells recollits a l'article 14 de la Constitució, que estableix que “los españoles son iguales ante la ley, sin que pueda prevalecer discriminación alguna por razón de nacimiento, raza, sexo, religión, opinión o cualquier otra condición o circunstancia personal o social”.⁵

D'altra banda, els límits externs es correspondrien amb les condicions mínimes que ha de complir la reglamentació pròpia de cadascun dels establiments recreatius, les quals no poden tenir una naturalesa discriminatòria – aplicació igualitària per a tothom – i han de satisfer una sèrie de criteris entre els que sobresurten els dos següents:

1. Objectivitat. Les condicions en què es basa la reserva del dret d'admissió no poden ser “arbitràries ni improcedents”, del contrari atemptarien contra la possibilitat de defensa i protecció de l'usuari.

2. Publicitat. És obligatori publicitar les condicions d'accés als establiments recreatius en base a una sèrie de requisits:

- Als accessos del local s'ha de mostrar un rètol, visible des de l'exterior i a les taquilles de venda d'entrades

- El rètol ha d'estar complementat amb una inscripció on quedin constatades de manera clara i explícita les condicions objectives de reserva d'accés

- El rètol ha de tenir una mesura mínima de 30 cm d'amplada per 20 cm d'alçada, amb unes lletres d'inscripció de caixa alta (36 punts)

Respecte les limitacions d'accés als establiments d'oci nocturn, l'article número 9 del Decret contempla que els titulars dels locals tenen l'obligació d'impedir l'entrada als usuaris en el moment en què a l'interior de l'establiment s'hagi arribat a l'aforament

⁵ *Constitución Española*. (1978). BOE. [online] [Accés a 12 de març, 2022] Disponible a <<https://www.boe.es/legislacion/documentos/ConstitucionCASTELLANO.pdf>>

màxim permès. És important esmentar aquí que hi ha una gran quantitat de locals d'oci nocturn que no tenen exposat cap tipus de rètol d'aforament, tot i que en molts casos la superació del número màxim de persones permeses s'ha fet servir com a pretext per impossibilitar l'accés a algú. Així mateix, dit article estableix que els titulars dels establiments tenen el deure de vedar l'entrada en els següents casos:

1. A aquells individus que manifestin comportaments violents, en particular a aquelles persones que de manera potencial podrien provocar aldarulls o bé són posseïdores d'armes o objectes que podrien ser utilitzats com a tals. Així mateix, no es permet l'entrada amb peces de roba que portin símbols que puguin induir a la violència o a actituds discriminatòries.

2. A tots aquells individus que estiguin consumint drogues o estupefaents o bé que mostrin símptomes d'haver-ne consumit.

A partir de la recopilació i l'anàlisi de testimonis d'individus que experimentaren situacions discriminatòries, s'ha pogut corroborar que, habitualment, no se sol obstaculitzar l'accés a una persona pel seu color de pell o aparença, ja que es tractaria d'una acció explícitament inconstitucional; s'acostuma a expulsar-les al·ludint algun dels arguments previstos anteriorment. Aquest tipus de procediment és comú encara que es tracti d'una acusació sense fonament, tal i com s'evidencia en l'argument que va fer servir el propietari d'un bar de El Raval barceloní en un estudi conduït al 2008: "ese moro aquí no entra. Si se pone tonto, llamo a la policia y digo que no ha querido pagar o que molestaba a los otros clientes. Será su palabra contra la mía y siempre me creerán a mi antes que a ese maleante".⁶

A partir d'aquesta revisió sintetitzada del panorama social i jurídic-legal envers la discriminació racial a l'oci nocturn, el treball presenta una sèrie de propostes per intentar revertir aquesta situació:

1. Quant a la publicitat de normes, és essencial que les condicions del dret d'admissió, estiguin a disposició del públic de manera prèvia, de lo contrari s'estaria atemptant contra la seguretat jurídica dels usuaris. En aquest sentit, la fixació de rètols a l'exterior dels establiments hauria d'estar regulada i controlada de manera més exhaustiva. En l'hipotètic cas que el rètol no existís, la negació d'entrada d'un usuari a un local argumentant els pretextos típics que se solen exposar, no estaria degudament justificada.

2. Els poders públics haurien de tenir en compte que molts dels usuaris titllats com a indesitjables es troben sovint en una conjuntura d'indefensió legal, ja que no disposen dels recursos suficients com per contraargumentar la il·legalitat de la seva discriminació. Per exemple, s'ha donat el cas de persones immigrants que no denuncien degut a que no gaudeixen d'una situació administrativa regular.

⁶ Delgado, M., & Carreras, J. (2008). *Pràctiques d'exclusió als locals nocturns del centre històric de Barcelona. El dret d'admissió com a tècnica de discriminació racista*. Grup de Recerca en Exclusió i Control Socials, GRECS Universitat de Barcelona. [online] [Accés a 12 de març, 2022] Disponible a <<http://diposit.ub.edu/dspace/bitstream/2445/21838/6/232482.pdf>>

3. El Decret estableix que el dret d'admissió l'exerciran els titulars de l'establiment o, si es dona el cas, les persones designades per aquests. El personal de control hauria d'estar degudament identificat per poder facilitar la denúncia de qualsevol acte discriminatori.

De manera concloent, cal esmentar que, tot i que la dimensió legal del problema pot ser notòriament millorada mitjançant la rectificació de punts deficients en la seva formalització o aplicació, és important reconèixer que la qüestió tractada no és, en tot allò relacionat amb el dret d'admissió i les seves conseqüències segregadores, sinó una petita ramificació secundària, o fins i tot anecdòtica, d'un problema social molt més greu. Hi ha macrodinàmiques més transcendents pels seus efectes discriminatoris que tenen lloc a diversos espais públics, com és el cas de les zones urbanes objecte de l'avarícia de les entitats immobiliàries o l'exhibició de les ciutats en termes de màrqueting. En aquestes circumstàncies, el dret d'admissió no és una condició particular d'un local de lleure nocturn, sinó que la seva situació d'exclusió s'estén a tot un barri o, fins i tot, al conjunt de la ciutat, seguint un curs evolutiu que, malauradament, no té la legislació actual en contra, sinó a favor.